

Jõnksuline näärrikuu

■ Jaanuar üllatas ootamatute ilmapöörakutega

Jaanuari algul paukusid aiateibad ja lõhkesid veetorud. Kuna meri ähvardas soomlaste prognoosi kohaselt sootuks kinni külmuda, alustati ettevalmistusi uute autokindlustuste väljastamiseks, mis võimaldanuks kõigil jääteed mööda Helsingisse, Stockholmi või Kopenhaagenisse pörutada. Fimeingeid kulutusilõhkujaile ega murdjaile.

Tänu ilmajaamale

Siis tuli uus mure Otepää maailma karika etapiga. 11. jaanuari hommikul oli Võrus 35, Valgas 32 kraadi külma. Kas jätta võistlused hoopis ära või viia põhivõistlus püha-päevale?

Klubi Tartu Maraton poolt meteoroloogiainstituudi süntetikule saadetud kirjas tänasid korraldajad hea prognoosi eest: "Reedel näis uskumatu, et 0-kraadisest võib kujuneda 12 tunniga laupäeva hommikuks -34 ja siis jälle 12 tunniga pühapäevaks 0 kraadi... Kõik klappis. Suur tänu."

Pühapäevase võistluse aegu oli kõige külmem Virtsus (!) -3,1°, Lõuna-Eestis mõned kümnendikkraadid miinuste poolel. Suusatamist

ei takistanud ei ärimees ega külmataat.

11. kuupäeval, ainult et aastal 1987, Tartu 137aastase ilmaajaloo kõige külmemas jaanuaris, rühkis Tõravere teivasjaamast läbilume põhja suunas üks tumedavereline mees. See oli astronoomia doktorant Abramjan.

Rongis öeldud: "Idi na ogon! ('minetulepoole')". Ainustuli, mis paistis, oli punane kuma künka taga. Varsti paistsid ka leegid ning kostis kumedat mõirgamist.

"Hundid ründavad asulat ja lõkked on pandud nende peletamiseks!" taipas mägede poeg.

Varsti selgus, et põleb laut ning häälitsevad tulest pääsenud lehmad. Tol hommikul oli Tõraveres külma 34,6 kraadi, kauge külaline jõudis observatooriumi, olles kohvrit jalgadega enda ees jäisel teel lükanud – käed olid külmast kanged. Mehe tervise päästis konjak ning kuum vann.

Raske piiri pidada

Kuu keskel kukkus ilmataat kraane kruttima. Kord tuli vihma, siis lörtsi, sekka lund. Teed olid jälle tattlibedad. Elu

muutus normaalseks, s.t talvi-semaks alles 28. jaanuaril.

Põhja-Eesti sai seekord rohkem külmakraade, lõunakant lund. Kuu lõpul oli Otepää lumikate jälle 30 cm paksune. Elustusid lootused pidada ära täispikk Tartu maraton.

Kui näärrikuust kokkuvõteteid tehti, siis selgus, et vaatamata erakordselt külmale kuu algusdekaadile (Tartus poolsajandi jaheduselt kolmas), oli Eesti keskmine õhutemperatuur (-7,6°) vaid 1,6 kraadi külmem pikaajalisest keskmisest. Sademeid nii vedelal kui tahkel kujul tuli tavalisest rohkem: 50 mm.

Ilmast mujal ja muiste

Kerge polnud kellelgi. Harjumatu jahedus (+5° kuni +7°) tabas Indiat, Bangladeshi ja Nepali, kus hinge heitis 1400 elanikku. Miinuskraadid ähvardasid hävitada tsitruseliste saagi Floridas. Lõuna-Carolina virsikukasvatajad on ilmaga rahul olnud: mõõdukas külmsoodustavat suvel viljade moodustumist.

Põud mõjutas miljonite elu lõunapoolkeral. Zimbabwes vajab ligi miljon inimest kiiret toiduabi.

Austraalias tõusis kesksuvine kuumus 48,4 kraadini, Melbourne'is sadas 25 päevaga vaid 6 mm vihma. Pealinna Canberrat piirab jubanädalaid tulerõngas.

Jakuutias seevastu on ligi kuu püsinud selge ilus vaikne ilm, pakane läheneb aga 60 kraadile.

Saja aasta eest oli jaanuar Tartus soojem ja kuivem kui harilikult: keskmine temperatuur -4,3°, sademeid 24 mm. Õhusooja oli +3,4° ja -17,5° vahel. Emajõgi püsis ilusti jääkaane all, lund oli kuu keskel 33, lõpul 10 cm.

Haanja vallas valitses möödäläinud suve viljakalduse tagajärjel näljahäda. Tallina sadam oli vagase ilma tõttu jääkatte alla jäänud.

AIN KALLIS

